

МІЖРЕГІОНАЛЬНА
АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ

МАУП

**НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА
дисципліни
“ОСНОВИ
ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ”
(для бакалаврів)**

МАУП

Київ 2005

Підготовлено кандидатом економічних наук, професором *В. О. Тьорло*

Затверджено на засіданні кафедри менеджменту зовнішньоекономічної діяльності (протокол № 8 від 30.03.05)

Схвалено Вченою радою Міжрегіональної Академії управління персоналом

Тьорло В. О. Навчальна програма дисципліни “Основи зовнішньоекономічної діяльності” (для бакалаврів). — К.: МАУП, 2005. — 22 с.

Навчальна програма містить пояснювальну записку, навчально-тематичний план, програмний матеріал до вивчення дисципліни “Основи зовнішньоекономічної діяльності”, вказівки до виконання контрольної роботи, питання для контрольних робіт і самоконтролю, а також список рекомендованої літератури.

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

За світовим досвідом становлення ефективної ринкової системи держави можливе лише за умови її інтегрування у світову економічну систему. Важливі передумови досягнення такого становища Україною у трансформаційній стадії господарювання — вихід суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності на зарубіжні ринки та підготовка високопрофесійних фахівців з менеджменту зовнішньоекономічної діяльності (ЗЕД).

Дисципліна “Основи зовнішньоекономічної діяльності” — база в циклі підготовки майбутніх спеціалістів зі спеціальності “менеджмент зовнішньоекономічної діяльності”. Тому її головна мета полягає у формуванні у студентів фундаментальних знань з основ ЗЕД за умов ринкових трансформацій і опануванні навичок з їх застосування у практичній діяльності. Завдання майбутніх фахівців — засвоїти теоретико-методологічні засади ЗЕД з урахуванням вимог міжнародного законодавства та наявних в Україні передумов, а також набути системних знань і навичок їх використання на різних рівнях господарювання та вирішення конкретних питань ЗЕД. Студенти повинні знати зміст основних положень законодавчих і нормативних актів, що регламентують ЗЕД суб'єктів господарювання, застосовувати методи проведення ЗЕД і вміти розробляти основні документи підприємств і організацій щодо ЗЕД, вести переговори з представниками іноземних комерційних структур, аналізувати ефективність ЗЕД підприємств і розробляти пропозиції щодо її вдосконалення.

Предмет навчальної дисципліни — основи сучасного механізму ЗЕД України.

Програма навчального курсу “Основи зовнішньоекономічної діяльності” містить два розділи: “Теоретичні засади зовнішньоекономічної діяльності” й “Організаційно-системна методологія реалізації зовнішньоекономічної діяльності суб'єктами господарювання”.

Основні організаційні форми опанування знань із курсу “Основи зовнішньоекономічної діяльності” — лекції, семінарські та практичні заняття, виконання індивідуальних завдань, самостійна робота й підготовка рефератів, а також контрольні заходи — написання контрольних робіт, поточний усний і підсумковий контроль. На лекціях студенти ознайомлюються з теоретичними та прикладними засадами менеджменту ЗЕД, а на семінарських заняттях закріплю-

ють набуті знання й отриману інформацію, навчаються застосовувати теоретичні знання на практиці, зокрема використовують їх для вирішення проблемних ситуацій, розглядають питання, що були предметом самостійного опрацювання, і беруть участь в обговоренні змісту рефератів.

НАВЧАЛЬНО-ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН
вивчення дисципліни

“ОСНОВИ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ”

№ пор.	Назви теми
1	Вступ до дисципліни. Предмет, завдання і структура дисципліни
2	Основні види й форми зовнішньоекономічної діяльності
3	Нормативно-правове забезпечення зовнішньоекономічної діяльності України
4	Маркетинг у зовнішньоекономічній діяльності
5	Пошук і оцінювання іноземних партнерів
6	Міжнародні господарські контракти
7	Міжнародні розрахунки і кредити
8	Зовнішня торгівля суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності
9	Зовнішньоекономічна діяльність у сфері науково-технічних відносин
10	Іноземні інвестиції в зовнішньоекономічній діяльності
11	Транспортне забезпечення зовнішньоекономічної діяльності
12	Митне регулювання зовнішньоекономічної діяльності
13	Валютне регулювання зовнішньоекономічної діяльності
14	Оподаткування зовнішньоекономічної діяльності
15	Ризики в зовнішньоекономічній діяльності
16	Страховання в зовнішньоекономічній діяльності
17	Ефективність зовнішньоекономічної діяльності

ПРОГРАМНИЙ МАТЕРІАЛ до вивчення дисципліни

“ОСНОВИ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ”

Тема 1. Вступ до дисципліни. Предмет, завдання і структура дисципліни

Значення ЗЕД для суспільного розвитку держави та міжнародної співпраці. Сутність категорій міжнародної економіки (МЕ) та місце ЗЕД у їх системі. Основні форми міжнародної економічної інтеграції. Суб'єкти ЗЕД. Об'єкт, предмет і основні завдання дисципліни.

Методологія аналізу ЗЕД. Сутність поняття й мета ЗЕД. Характеристика основних методів аналізу ЗЕД: системного, діалектичного, економічного, статистичного, економіко-математичного моделювання. Логічна схема розвитку ЗЕД в Україні.

Основні розділи навчальної дисципліни “Основи зовнішньоекономічної діяльності” й основна та додаткова література для їх вивчення.

Література [1; 6; 9; 10; 13; 14]

Тема 2. Основні види й форми зовнішньоекономічної діяльності

Поняття про основні види ЗЕД: міжнародну торгівлю та її найголовніші різновиди, міжнародний лізинг, використання активів із за кордону, контрактні форми ЗЕД, міжнародні інвестиції. Особливість прямих і “портфельних” інвестицій, головний чинник для їх визначення.

Характеристика основних форм ЗЕД в Україні за сучасних умов. Зовнішні та внутрішні чинники, що впливають на організацію ЗЕД. Особливість і характер впливу на ЗЕД зовнішніх чинників: економічної свободи, конкуренції, ЗЕД на терені інших держав та її успішність, наявність ризиків і ступінь захищеності активів і одержуваних прибутків за кордоном. Характеристика проявів найсуттєвіших внутрішніх чинників: масштабів ЗЕД; обсягів витрат на неї; технологічної складності виробництва продукції, реалізованої за кордоном; досвіду виходу на зарубіжні ринки та функціонування на них; чинних систем контролю.

Основні методи виходу на зовнішні ринки. Передумови, за яких виправданий безпосередній вихід на зовнішній ринок. Особливості методології й умови, за яких доцільно залучати посередників.

Література [1; 5–11; 13; 14; 20; 21; 24; 26; 32–34]

Тема 3. Нормативно-правове забезпечення зовнішньоекономічної діяльності України

Три рівні принципів ЗЕД. Поняття про головні загальні принципи зовнішньоекономічної діяльності: науковість, системність, взаємовигідність. Особливість специфічних принципів ЗЕД. Принципи організації міжнародних економічних відносин, зафіксовані в “Хартії економічних прав і обов’язків держав”. Питання, які регулює Генеральна угода з тарифів і торгівлі (ГАТТ). Сутність поняття “режим найбільшого сприяння” та винятки з нього, зроблені ГАТТ. Специфічні принципи регіонального рівня. Принципи зовнішньоекономічної діяльності Європейського Союзу (ЄС), що містяться в Білій книзі. Принципи ЗЕД в межах Співдружності Незалежних Держав (СНД). Специфіка національних принципів ЗЕД. Сутність основних принципів ЗЕД України.

Загальні відомості про законодавство, що регулює ЗЕД України. Поняття про стратегічні законодавчі акти та нормативні документи тактичного характеру, їх склад.

Державне регулювання ЗЕД в Україні. Функції Верховної Ради, Президента й Секретаріату Президента. Основні напрями регулювання ЗЕД Кабінету Міністрів, Національного банку України, Міністерства економіки, Державної митної служби, Антимонопольного кабінету й місцевих органів влади.

Сутність недержавного регулювання ЗЕД в Україні, основні його форми.

Режими регулювання ЗЕД України. Особливість національного режиму регулювання ЗЕД. Прояв “режиму найбільшого сприяння” в ЗЕД України. Поняття про спеціальний режим ЗЕД і його застосування.

Сутність “механізму регулювання ЗЕД України”. Концепції розвитку зовнішньоекономічних відносин і вартісні, організаційно-економічні, правові форми й методи їх реалізації.

Література [1–3; 7; 9; 10; 13; 14; 21; 27; 34]

Тема 4. Маркетинг у зовнішньоекономічній діяльності

Зміст маркетингу в ЗЕД. Основні чинники, що визначають розвиток міжнародного маркетингу. Принципи й умови здійснення міжнародного маркетингу. Основні напрями маркетингових досліджень суб'єктами ЗЕД.

Поняття світового ринку та його кон'юктури. Основні види кон'юктури світового ринку та їх сутність. Циклічні, випадкові та детерміновані чинники, що впливають на кон'юктуру світового ринку. Характеристика факторів безпосереднього й опосередкованого впливу на кон'юктуру світового ринку. Основні групи індикаторів кон'юктури товарного ринку: виробництва, попиту та пропозиції, економіки, ціни — і показники, від яких вони залежать.

Визначення сутності конкурентоспроможності товару з позиції покупця та виробника. Складові технічних, економічних і організаційних показників. Етапи аналізу конкурентоспроможності товарів суб'єктами ЗЕД.

Поняття про сутність маркетингової стратегії. Етапи розробки міжнародної маркетингової стратегії (ММС). Основні види ММС і їх переваги. Головний принцип інтегрованої ММС. Завдання міжнародної конкурентної стратегії та її основні типи.

Література [1; 6; 8; 10; 13; 14; 20; 25; 30–32; 34]

Тема 5. Пошук і оцінювання іноземних партнерів

Сутність, критерії класифікації й основні види фірм. Особливості основних форм міжнародної підприємницької діяльності: індивідуальних підприємств і їх об'єднань. Основні напрями встановлення ділових відносин із фірмою на зовнішньому ринку та їх зміст. Джерела інформації про інофірму. Абсолютні та відносні показники, що характеризують ефективність ЗЕД фірми.

Методи пошуку потенційних покупців товарів і послуг. Найважливіші чинники, які потрібно враховувати, вибираючи іноземного партнера. Види збуту великих фірм. Переваги власних збутових компаній за кордоном. Функції дилерів. Етапи проникнення на зовнішній ринок і їх зміст. Методи пошуку партнерів у ЗЕД.

Література [1; 4; 8; 11; 13; 21; 25; 33]

Тема 6. Міжнародні господарські контракти

Поняття про сутність економічного змісту міжнародних господарських контрактів (МГК). Принципи складання та реалізації МГК. Підходи до класифікації МГК та критерії їх поділу на типи. Сутність основних типів МГК. Основні види МГК. Поняття про факторинг. Основні умови реалізації факторингового МГК та його переваги. Сутність і умови реалізації франчайзингового МГК.

Структура МГК та зміст його основних розділів: статті преамбули; предмет контракту; базові умови поставок товару. Зміст кожної з груп умов Інкотермсу: “відправлення”, “основний фрахт не оплачено”, “прибуття”. Ціни й загальна сума контракту. Гарантії та претензії щодо кількості та якості товару. Економічні санкції. Страхування. Форс-мажорні обставини. Сутність додаткових умов МГК.

Література [1; 8; 10–13; 18; 21; 23; 24; 26; 27; 33; 34]

Тема 7. Міжнародні розрахунки і кредити

Механізм формування інтернаціональної вартості товару. Поняття про міжнародну економіку як ринкову категорію, функціонування якої регулюють закони розвитку товарно-грошових відносин. Зміст закону вартості в межах міжнародної економіки.

Механізм ціноутворення на світовому ринку. Основні методи розрахунку світової ціни товару (СЦТ). Сутність основних видів цін на товари, що існують на світовому ринку.

Знижки та надбавки в зовнішній торгівлі. Поняття про знижки та надбавки під час здійснення зовнішньоторговельних операцій і сутність основних їх видів. Умови виконання особливих вимог покупця, за яких слід установлювати надбавки. Визначення розміру цінової надбавки.

Валюта й валютні цінності. Поняття про основні види валюти. Складові, що формують валютні цінності.

Сутність міжнародних розрахунків (МР), їх основні форми та правова база проведення. Умови й технічні засоби здійснення МР. Сутність основних форм МР: інкасо, акредитива, їх основних видів, банківських переказів, розрахунків чеками, відкритого рахунку, авансованих платежіви та їх розподіл щодо більшої вигоди для експортера й імпортера.

Міжнародні кредити (МК). Сутність МК й основні принципи міжнародних кредитних відносин. Основні види МК за критерієм часу. Сутність товарної та грошової форм МК й основні та пільгові ставки за ними. Суб'єкти міжнародних кредитних відносин і форми кредитів, які їм відповідають.

Характеристика міжнародного фірмового (комерційного) кредиту, його основні форми та види. Недоліки фірмового кредиту. Поняття про факторинг і його умови. Банківський кредит. Сутність форфетування та його умови. Поняття про дисконт і умови, що впливають на його розмір. Умови короткострокового банківського кредиту. Сутність і умови надання міжнародного акцептного кредиту банку. Особливості міжнародного акцептно-рамбурсного кредиту. Умови довгострокових банківських кредитів.

Література [4; 5; 8–10; 13; 18; 21; 25; 28]

Тема 8. Зовнішня торгівля суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності

Сутність категорії “зовнішня торгівля” та показників, які характеризують її за критеріями обсягів зовнішньої торгівлі, її структури, динаміки та результативності.

Види форм зовнішньої торгівлі за такими критеріями: специфіка об'єкта, особливості взаємодії суб'єктів ЗЕД, специфіка регулювання зовнішньої торгівлі.

Особливості біржової торгівлі та характеристика біржових операцій. Сутність, етапи та способи проведення аукціонної торгівлі. Міжнародні торги та їх види.

Принципи і методи регулювання зовнішньоторговельних операцій. Сутність і рівні тарифного регулювання зовнішньої торгівлі. Обмежувальні та заохочувальні методи й заходи нетарифного регулювання зовнішньоторговельних операцій суб'єктів ЗЕД.

Література [1; 3; 8; 11; 13; 18; 24; 31; 32; 34]

Тема 9. Зовнішньоекономічна діяльність у сфері науково-технічних відносин

Сутність і основні риси науково-технічного прогресу. Критерії та показники, що характеризують науково-технічний потенціал; основні закони, що сприяють його розвитку.

Сутність, цілі та види міжнародних науково-технічних зв'язків. Поняття про механізм їх реалізації. Характеристика основних форм реалізації науково-технічних зв'язків (НТЗ). Поняття про лаг та його характеристика для окремих винаходів країн. Торговля ліцензіями: темпи зростання світового обороту й отримувані від цього доходи провідних капіталістичних країн.

Визначення ціни науково-технічної продукції. Особливості міжнародного продажу ліцензій і ноу-хау. Види й умови оплати ліцензійних угод.

Література [1; 3; 7; 13; 21; 32; 34]

Тема 10. Іноземні інвестиції в зовнішньоекономічній діяльності

Зміст категорії “іноземні інвестиції”, суб'єкти іноземного інвестування, характеристика основних видів і форм іноземних інвестицій. Оцінювання іноземних інвестицій, державні гарантії їх захисту.

Поняття про підприємства з іноземними інвестиціями відповідно до чинного законодавства України. Сутність спільного підприємства та його види. Основна мета створення спільних підприємств (СП) та їх економічні переваги. Порядок і етапи створення СП в Україні, особливості їх реєстрації. Особливості інших видів іноземної інвестиційної діяльності: концесій, спільної інвестиційної діяльності.

Сутність поняття офшорної зони та основні пільги, що діють на їх територіях. Характеристика основних організаційних форм функціонування іноземних інвесторів в офшорних зонах.

Література [1; 3–5; 9; 10; 13; 17; 18; 22; 28; 32; 34]

Тема 11. Транспортне забезпечення зовнішньоекономічної діяльності

Сутність і мета транспортного забезпечення ЗЕД. Особливості прямого, змішаного та прямого й змішаного забезпечення. Базові умови поставляння товарів від продавця до покупця, їх особливості та вимоги. Зміст міжнародних правил щодо тлумачення торговельних термінів — Інкотермс-2000. Основні критерії вибору транспорту для ЗЕД.

Характеристика основних видів транспортних перевезень. Морські перевезення та їх місце у транспортуванні вантажів між країнами світового співтовариства. Сутність і специфіка організації трапового судноплавства. Види фрахтування суден. Сутність, види й переваги лінійного судноплавства. Особливості кононсаментного судноплавства, його види. Переваги контейнерних перевезень. Значення залізничних перевезень. Функції залізничної накладної. Зміст Конвенції про міжнародні залізничні перевезення — КОТИФ. Особливості автомобільних перевезень. Функції товарно-транспортної накладної. Складові автомобільних тарифів. Сутність і організація повітряних перевезень. Функції авіанакладної.

Література [1; 9; 13; 21; 24; 25; 32; 34]

Тема 12. Митне регулювання зовнішньоекономічної діяльності

Поняття митного регулювання (МР). Особливості міжнародного та національного рівнів МР. Сутність основних принципів митного регулювання й організація митного контролю в Україні. Документи, що необхідні для перетину товаром митного кордону держави.

Сутність митного податку. Характеристика основних видів митних податків. Поняття про митні збори, їх види. Єдиний митний тариф України, його схема і зміст додатків.

Література [1; 3; 5; 9; 10; 13; 18; 19; 32; 34]

Тема 13. Валютне регулювання зовнішньоекономічної діяльності

Сутність валютного регулювання (ВР). Поняття про валютні цінності та валюти операції. Сучасний механізм ВР, сформований на основі Ямайського договору.

Особливості міждержавного рівня ВР. Цілі та функції Міжнародного валютного фонду (МВФ) щодо ВР. Зміст основних принципів, якими мають керуватися країни — учасниці МВФ. Специфіка регіонального рівня ВР. Механізм ВР на національному рівні. Основний об'єкт валютного регулювання. Функції державних органів щодо валютного контролю та регулювання.

Сутність економічних інструментів ВР: девальвації та ревальвації валюти, валютної інтервенції, корекції облікових ставок. Ад-

міністративні методи ВР. Валютні обмеження та їх застосування. Характеристика основних етапів становлення ВР в Україні після відновлення державної незалежності в 1991 р. Стан ВР і контролю за цим процесом за сучасних умов. Основні економічні чинники, що впливають на валютний курс. Поняття “валютний коридор”. Класифікатор іноземних валют. Механізм визначення офіційного курсу гривні щодо вільно конвертованих валют і валют з обмеженою конвертованістю. Особливості генеральних та індивідуальних ліцензій. Організація в Україні торгівлі іноземною валютою та специфіка розрахунків за експортно-імпортними операціями. Операції з купівлі-продажу іноземної валюти, вимоги до роботи обмінних пунктів.

Література [1; 4; 9; 13; 18; 20; 21; 28; 34; 35]

Тема 14. Оподаткування зовнішньоекономічної діяльності

Поняття про податки та податкову систему. Основні принципи оподаткування в цілому та оподаткування ЗЕД в Україні. Характеристика основних видів податків суб'єктів ЗЕД. Чинні податкові пільги в ЗЕД, їх зміст і механізм надання.

Література [1; 3; 9; 10; 13; 14; 18; 19; 25; 32; 34]

Тема 15. Ризики в зовнішньоекономічній діяльності

Поняття про ризики та причини необхідності їх урахування в ЗЕД. Загальні причини та можливі джерела виникнення ризиків у ЗЕД. Фінансові умови й економічні чинники, що уможливають виникнення ризиків у ЗЕД. Характеристика ризиків, пов'язаних з управлінням і організацією ЗЕД. Політичні чинники ризиків у ЗЕД. Екологічні умови та стихійні лиха як джерело ризиків у ЗЕД. Соціальні чинники ризиків у ЗЕД.

Основна мета регулювання ризиків у ЗЕД. Особливості основних видів ризиків у ЗЕД: макроекономічних і комерційних; пов'язаних із вибором країни здійснення зовнішньоекономічних операцій і вибором іноземного партнера; маркетингових і транспортних; пов'язаних з укладенням МГК і митним регулюванням.

Чинники, що впливають на рівень ризиків. Основні правила та принципи стратегії управління ризиками в ЗЕД. Основні методи та засоби зменшення ризиків у ЗЕД. Етапи управління ризиками в ЗЕД.

Література [1; 6; 9; 13; 18; 25; 34]

Тема 16. Страхування в зовнішньоекономічній діяльності

Сутність страхування в ЗЕД. Суб'єкти й елементи страхових операцій. Основні умови страхового полісу. Основна мета діяльності страхових компаній у ЗЕД і складові їх прибутків.

Характеристика основних видів страхування ЗЕД: зовнішньоекономічних операцій (контрактів), вантажів (карго), транспортних засобів (каско). Особливості страхування в МГК та за критерієм обсягів знищення товарів. Документи, що необхідні для отримання страхового відшкодування.

Література [1; 6; 9; 13; 18; 21; 32; 34]

Тема 17. Ефективність зовнішньоекономічної діяльності

Поняття ефективності ЗЕД, загальні та часткові показники, що її характеризують. Особливості визначення ефективності експортно-імпортних операцій найпоширеніших форм ЗЕД.

Методи оцінки виробничо-господарської діяльності суб'єктів ЗЕД. Абсолютні та відносні показники ефективності діяльності фірми. Визначення показників обсягу продажу продукції та конкурентоспроможності фірми. Характеристика показників фінансового стану та фінансово-виробничої діяльності фірми.

Література [11; 13; 18; 21; 24; 29; 34]

ВКАЗІВКИ ДО ВИКОНАННЯ КОНТРОЛЬНОЇ РОБОТИ

Виконання контрольної роботи відповідно до навчального плану курсу "Основи зовнішньоекономічної діяльності" допоможе студентам оволодіти теоретичними і прикладними знаннями, засвідчить їх

засвоєння і в майбутньому сприятиме впровадженню теоретичних положень у практичну діяльність за умов ринкових трансформацій в українському суспільстві.

Контрольна робота містить шість питань. Варіант контрольної роботи студент вибирає за останньою цифрою номера своєї залікової книжки (див. табл.).

Остання цифра номера залікової книжки студента	Номери питань
0	10, 20, 30, 40, 50, 60
1	1, 11, 21, 31, 41, 51
2	2, 12, 22, 32, 42, 52
3	3, 13, 23, 43, 53
4	4, 14, 24, 34, 44, 54
5	5, 15, 25, 35, 45
6	6, 16, 26, 36, 46, 56
7	7, 17, 27, 37, 47, 57
8	8, 18, 28, 38, 48, 58
9	9, 19, 29, 39, 49, 59

Завдання для контрольної роботи студенти отримують у викладача. Виконану роботу здають у визначений графіком термін. Студентів допускають до складання іспиту тільки після співбесіди щодо питань, висвітлених у контрольній роботі, та після її зарахування викладачем.

Для виконання контрольної роботи потрібно вивчити теорію ЗЕД державного управління процесом формування міжнародних зв'язків, опанувати засоби їх регулювання, а також опрацювати спеціальну літературу, зокрема періодичні видання, за темою контрольної роботи. При цьому необхідно добрати спеціальну наукову літературу та відповідні нормативні документи в бібліотеці МАУП, ЦНБ ім. В. І. Вернадського чи Парламентській бібліотеці.

Контрольна робота оформлюється на аркушах паперу формату А4 відповідно до вимог ДСТУ. На титульній сторінці студент зазначає своє прізвище, ім'я та по батькові, курс, групу, спеціальність, а також домашню адресу й контактний телефон. Робота повинна бути надрукована.

Наприкінці роботи обов'язково наводиться перелік використаної літератури в алфавітному порядку згідно з вимогами чинних стандартів. Посилання на першоджерела подаються в тексті конт-

рольної роботи у квадратних дужках, наприклад: [5, с. 17–18], де 5 — порядковий номер джерела, а 17–18 — сторінки. Загальний бсяг контрольної роботи — не більше 20 сторінок, набраних кеглем 14 через 1,5 інтервалу. Головна вимога до контрольної роботи — не обсяг, а розкриття суті питань.

Наприкінці роботи студент обов'язково повинен поставити підпис та дату здавання контрольної роботи.

ПИТАННЯ ДЛЯ КОНТРОЛЬНИХ РОБІТ

1. ЗЕД у системі категорій міжнародної економіки.
2. Методологія аналізу ЗЕД.
3. Логічна схема розвитку ЗЕД в Україні.
4. Загальні відомості про законодавство, що регулює ЗЕД України.
5. Державне регулювання ЗЕД України.
6. Недержавне регулювання ЗЕД.
7. Режими та механізми регулювання ЗЕД в Україні.
8. Основні види ЗЕД.
9. Характеристика форм міжнародної торгівлі.
10. Регулювання ЗЕД.
11. Організаційна структура ЗЕД в Україні.
12. Потреба в міжнародному маркетингу ЗЕД і особливості його проведення.
13. Сутність кон'юнктури світового рахунку та її вплив на розвиток ЗЕД.
14. Конкурентоспроможність товарів і послуг на світовому ринку.
15. Стратегія маркетингу в ЗЕД.
16. Сутність, критерії, класифікація та види фірм.
17. Забезпечення суб'єктів господарювання достовірною інформацією про іноземні фірми.
18. Показники ефективності діяльності фірми.
19. Пошук конкретних покупців товарів і послуг.
20. Економічний зміст МГК.
21. Класифікація та різновиди МГК.
22. Структура МГК.
23. Механізм формування інтернаціональної вартості товару.

24. Принципова схема ціноутворення на світовому ринку.
25. Система цін світового ринку.
26. Можливі знижки та надбавки в зовнішній торгівлі.
27. Основні поняття про валюту та валютні цінності.
28. Міжнародні розрахунки та кредити.
29. Сутність категорії “зовнішня торгівля” та показники, що характеризують її за різними критеріями.
30. Основні форми та методи проведення зовнішньої торгівлі суб'єктами ЗЕД.
31. Регулювання зовнішньоторговельних операцій суб'єктів ЗЕД.
32. Сутність основних понять і процесів, що впливають на науково-технічний прогрес і науково-технічний потенціал.
33. Механізм реалізації науково-технічних зв'язків.
34. Форми реалізації науково-технічних зв'язків на світовому ринку.
35. Сутність категорії “іноземні інвестиції”, їх види, форми та можливості захисту в Україні.
36. Спільне підприємництво в Україні: сутність, передумови, стан і перспективи розвитку.
37. Поняття офшорної зони, її організаційні форми та чинні пільги.
38. Сутність транспортного забезпечення зовнішньої торгівлі та базових умов постачання товарів від продавця до покупця.
39. Критерії вибору транспорту.
40. Особливості морських, залізничних, автомобільних і повітряних перевезень.
41. Організація роботи транспортно-експедиторських підприємств.
42. Зміст, принципи, порядок і органи митного контролю.
43. Митні податки та збори.
44. Єдиний митний тариф України: сутність і зміст.
45. Сутність і чинний механізм валютного регулювання, особливості його прояву на національному та міжнародному рівнях.
46. Економічні й адміністративні методи валютного регулювання.
47. Основні етапи становлення валютного регулювання в Україні після здобуття незалежності.

48. Стан валютного регулювання та контролю над цим процесом за сучасних умов.
49. Зміст і основні принципи оподаткування ЗЕД.
50. Основні види податків, запроваджені для суб'єктів ЗЕД в Україні.
51. Чинні пільги в ЗЕД і механізм їх надання.
52. Зміст і можливі джерела ризиків у ЗЕД.
53. Види ризиків у ЗЕД.
54. Захист від валютного та кредитного ризиків у ЗЕД.
55. Економічний зміст страхування в ЗЕД.
56. Основні види страхування в ЗЕД.
57. Страхування зовнішньоекономічного ризику.
58. Загальні показники ефективності ЗЕД.
59. Часткові показники ефективності ЗЕД.
60. Методи оцінювання виробничо-господарської діяльності суб'єктів ЗЕД.

ПИТАННЯ ДЛЯ САМОКОНТРОЛЮ

1. Зміст і методологія аналізу ЗЕД.
2. Нормативно-правове забезпечення ЗЕД України.
3. Механізм регулювання ЗЕД України.
4. Зовнішня торгівля як основна форма ЗЕД: показники, форми, методи.
5. Суб'єкти, принципи й об'єкти ЗЕД.
6. Методи регулювання ЗЕД.
7. Зміст, принципи та порядок укладання МГК.
8. Базові умови поставок товарів Інкотермс-90.
9. Типи та види МГК.
10. Економічні санкції в МГК.
11. Механізм формування інтернаціональної вартості товару.
12. Механізм ціноутворення на світовому ринку.
13. Система світових цін.
14. Знижки та надбавки в зовнішній торгівлі.
15. Валюта. Валютні цінності. Валютний курс і його види.
16. Державне та недержавне регулювання ЗЕД.
17. Іноземне інвестування та його форми.

18. Пошук і оцінка зарубіжних партнерів.
19. Стратегія й тактика ділового спілкування.
20. Посередники в зовнішній торгівлі.
21. Регіональні особливості в ЗЕД України.
22. Валютні операції та їх види.
23. Спеціальний режим регулювання ЗЕД в Україні.
24. Клірингова система міжнародних розрахунків.
25. Суб'єкти, загальні форми, умови та правова основа міжнародних розрахунків.
26. Міжнародна міжбанківська телекомунікаційна система (СВІФТ).
27. Сутність і конкретні форми міжнародних розрахунків.
28. Валютно-фінансові умови МГК.
29. Міжнародні розрахунки за інкасо.
30. Міжнародні розрахунки за документарним акредитивом.
31. Банківські перекази і розрахунки чеками.
32. Відкритий рахунок та авансовані платежі.
33. Сутність, суб'єкти, принципи та форми міжнародного кредиту.
34. Системи оподаткування ЗЕД в Україні.
35. Митне регулювання ЗЕД в Україні.
36. Валютне регулювання ЗЕД в Україні.
37. Конкурентоспроможність товару на світовому ринку.
38. Сутність і форми СП.
39. Показники ефективності ЗЕД.
40. Тарифне та нетарифне регулювання зовнішньої торгівлі.
41. Фірмовий кредит і його види.
42. Банківський кредит і його види.
43. Пільги в оподаткуванні ЗЕД.
44. Страхування ЗЕД.
45. Способи створення та специфіка управління СП.
46. Транспортне забезпечення ЗЕД.
47. Вексельний кредит.
48. Методи стимулювання експорту й імпорту.
49. Нетарифні методи обмеження зовнішньоторговельних операцій.
50. Митні збори, їх види та використання.
51. Міжнародний науково-технічний обмін.

52. Світовий ринок.
53. Види зовнішньої торгівлі.
54. Іноземна інвестиційна діяльність.
55. Маркетингова діяльність у ЗЕД.
56. Основні види транспортного забезпечення ЗЕД.
57. Форми зовнішньої торгівлі.
58. Методи оцінки господарської діяльності фірми.
59. Абсолютні показники ефективності та господарської діяльності фірми.
60. Відносні показники ефективності господарської діяльності фірми.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Основна

1. Закон України “Про зовнішньоекономічну діяльність” // Зб. нормат. док. — К.: МЗЕЗторг, 1992.
2. *Про затвердження Стратегії інтеграції України до Європейського Союзу: Указ Президента України // Зовнішньоекономічна діяльність. Інформагпропом. — 1998. — № 8.*
3. *Про встановлення спеціального режиму експорту окремих видів товарів: Декрет Кабінету Міністрів України // Зб. нормат. матер. — К.: Мінзовнішеконом України, 1993.*
4. *Андрійчук О. Національний інвестиційний банк і залучення в Україну іноземних капіталів // Вісн. НБУ. — 1997. — № 7.*
5. *Белая Н. Лизинг в решении инвестиционных проблем Украины // Бизнесинформ. — 1998. — № 2.*
6. *Бураківський І. Теорія міжнародної торгівлі. — К.: Основи, 1996.*
7. *Глобальні трансформації і стратегії розвитку: Монографія / О. Г. Білоус, Д. Г. Лук'яненко та ін. — К., 1998.*
8. *Грачёв Ю. Н. Внешнеэкономическая деятельность. Основы. — М.: Дело, 1997.*
9. *Грачёв Ю. Н. Внешнеэкономическая деятельность. Организация и техника внешнеторговых операций. — М.: ИНФРА-М., 2000.*

10. *Гребельник О. П., Романовський О. О.* Основи зовнішньоекономічної діяльності: Навч. посіб. — К.: Деміур, 2003.
11. *Покровская В. В.* Международные коммерческие операции и их регламентация. — М.: ИНФРА-М., 2000.
12. *Розенберг М. Г.* Контракт международной купли-продажи. Современная практика заключения. — М.: МУФ, 1996.
13. *Румянцев А. П., Румянцева Н. С.* Зовнішньоекономічна діяльність: Навч. посіб. — К.: Центр навч. літ., 2004.
14. *Саллі В. І., Трифонова О. В., Сивець В. Я.* Основи зовнішньоекономічної діяльності: Навч. посіб. — К.: Професіонал, 2003.

Додаткова

15. *Закон України “Про єдиний митний тариф”.* — К., 1996.
16. *Закон України “Про захист від недобросовісної конкуренції”.* — К., 1996.
17. *Закон України “Про іноземні інвестиції”.* — К., 1992.
18. *Господарський кодекс України // Офіц. вісн. України.* — 2003. — № 11.
19. *Митний кодекс України.* — К., 2002.
20. *Вічевич А. М., Максимець О. В.* Аналіз зовнішньоекономічної діяльності. — Л., 2004.
21. *Внешнеэкономическая деятельность: Словарь-справочник.* — Минск, 1992.
22. *Герасимчук Н.* Экономические и институциональные условия инвестиционной деятельности // Экономика Украины. — 1994. — № 12.
23. *Джуранович В.* Руководство по заключению внешнеторговых контрактов — М., 1990.
24. *Експортно-імпортні операції в Україні.* — К.: Юрінком Інтер, 2003.
25. *Зовнішньоекономічна діяльність підприємств / І. В. Багрова, Н. І. Редіна, В. Є. Власик, О. О. Гетьман.* — К., 2004.
26. *Инкотермс: Международные правила толкования торговых терминов.* — К., 1998.
27. *Зовнішньоекономічні операції і контракти / В. В. Козик, Л. А. Панкова, А. С. Карпак та ін.* — К., 2004.

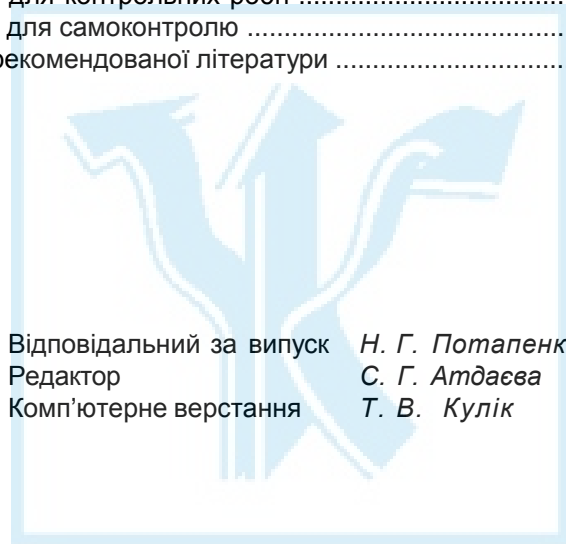
28. *Луцишин З. О.* Міжнародні валютно-фінансові відносини: практична філософія і реалії української економіки. — Тернопіль, 1997.
29. *Митрошенков О. А.* Эффективные переговоры. — М., 2002.
30. *Новицкий В. Е.* Внешнеэкономическая деятельность и международный маркетинг. — К., 1994.
31. *Основы внешнеэкономических знаний: Словарь-справочник.* — М., 1990.
32. *Основы внешнеэкономических знаний.* — М., 1994.
33. *Основы предпринимательства и внешнеэкономической деятельности.* — К., 1993.
34. *Управління зовнішньоекономічною діяльністю / За ред. А. І. Кредісова.* — К., 2000.
35. *Ющенко В. А., Міщенко В. І.* Валютне регулювання. — К.: Знання, 1999.

МАУП

ЗМІСТ

Пояснювальна записка	3
Навчально-тематичний план вивчення дисципліни “Основи зовнішньоекономічної діяльності”	4
Програмний матеріал до вивчення дисципліни “Основи зовнішньоекономічної діяльності”	5
Вказівки до виконання контрольної роботи	13
Питання для контрольних робіт	15
Питання для самоконтролю	17
Список рекомендованої літератури	19

Відповідальний за випуск *Н. Г. Потапенко*
Редактор *С. Г. Агдаєва*
Комп'ютерне верстання *Т. В. Кулік*

МАУП

Зам. № ВКЦ-2266

Міжрегіональна Академія управління персоналом (МАУП)
03039 Київ-39, вул. Фрометівська, 2, МАУП